

Kirkeministeriet

Karen Haugstrup
Finn Bruun Ravnsbæk
Kate Hornbek
Laura Serrano Sundstrøm

Vedrørende jeres klage over biskop Henrik Wigh-Poulsens embeds-udøvelse i forbindelse med biskoppens håndtering af en række konkrete klagesager mod domprovsten i Aarhus Domprovsti

Med henvisning til Kirkeministeriets breve af 26. september 2023 og 31. oktober 2023 til jer, vender ministeriet hermed tilbage til jeres henvendelse af 23. juni 2023.

I betegner jeres henvendelse af 23. juni 2023 som en "bekymringskrivelse", men da den for det første giver udtryk for kritik af biskoppens ledelsesstil og håndtering af en række konkrete klager over domprovsten i Aarhus Domprovsti og for det andet opfordrer Kirkeministeriet til at iværksætte en uvildig undersøgelse, har Kirkeministeriet behandlet jeres henvendelse som en klage over biskoppens embedsudøvelse.

Som det fremgår af denne afgørelse, finder Kirkeministeriet, at biskoppen over Aarhus Stift har haft sagligt grundlag for at indkalde domprovsten til tjenstlige samtaler i forbindelse med håndteringen af klagerne.

Det fremgår endvidere af afgørelsen, at det ligger inden for en biskops ledelsesmandat at medvirke til at fremme en anmodning om ansøgt afsked eller en aftalt fratreden for en provst.

Samlet er det ministeriets konklusion, at biskop Henrik Wigh-Poulsen ikke har overskredet sine beføjelser eller sin ledelsesret som biskop i de forhold, som klagen omfatter.

Ministeriet har desuden fundet anledning til at understrege, at biskoppen i sit tilsyn og sin embedsførelse i øvrigt er uafhængig af stiftets menighedsråd. Menighedsrådsmedlemmers eller ansattes eventuelle offentlige mistillidserklæringer eller uenighed i øvrigt med biskoppens lovlige udøvelse af sine beføjelser og sit ledelsesmæssige handlerum har således ingen retlig virkning og giver ikke anledning til nogen ansættelsesmæssig opfølgning fra Kirkeministeriets side. Det skyldes, at bispevalg ikke er et politisk valg, men en særlig lovreguleret udvælgelsesprocedure for besættelse af ledige tjenstemandsstillinger som biskop. En biskop er således ikke politisk valgt, men ansat til at udøve sine beføjelser i henhold til den kirkelige lovgivning og den af Kirkeministeriet delegerede ledelsesret.

Jeres henvendelse medfører derfor ikke, at Kirkeministeriet finder grundlag eller behov for at foranledige en uvildig undersøgelse af forholdene i forbindelse med biskoppens sagsbehandling eller i forbindelse med domprovstens fratreden.

Kirkeministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage sig yderligere i anledning af jeres klage af 23. juni 2023.

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
e-post km@km.dk

Akt nr.: 337466

Dette akt nr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 3. november 2023

I. Baggrund

Det fremgår af jeres klage af 23. juni 2023, at I har sendt den på egne vegne, og på vegne af de personer, der fremgår af jeres bilag 1.

På baggrund af jeres henvendelse har Kirkeministeriet den 14. juli 2023 anmodet biskoppen over Aarhus Stift om en udtalelse, og biskoppen har den 9. august 2023 fremsendt sin udtalelse til ministeriet.

Kirkeministeriet har fra Aarhus Stift fået oplyst, at domprovsten den 28. april 2023 sendte en mail til et stort antal adressater, bl.a. modtagere inden for Aarhus Domprovsti, alle provsterne i Aarhus Stift og Den danske Præsteforening. I denne mail skrev domprovsten bl.a. følgende:

"Kære alle

Efter længere tids overvejelser har jeg besluttet at sige min stilling som domprovst i Aarhus op. Jeg har aftalt med stiftet [...] at min sidste arbejdsdag er den 30. april 2023."

II. Indholdet af jeres klage

Jeres klage vedrører biskoppens håndtering af en række konkrete klager som på tre tidspunkter i 2022 og 2023 blev rettet mod domprovsten i Aarhus Domprovsti samt jeres antagelse om, at domprovstens fratræden måske ikke var frivillig.

I jeres klagebrev gør I selv opmærksom på, at:

"De sagsakter, der ligger til grund for gennemgangen af de tre klagesager, og som er vedhæftede som bilag, er muligvis ikke fuldstændige. Alligevel mener vi, at der er tale om et tilstrækkeligt oplyst grundlag til at danne sig et overbevisende indtryk af biskop Henrik Wigh-Poulsens ledelsesstil, sådan som den har udfoldet sig i hans håndtering af de tre domprovsteklager."

Det fremgår af side 2 i jeres klage, at det er magtpåliggende for jer at understrege, at domprovsten ikke på nogen måde har bidraget til klagen, og heller ikke har videregivet informationer eller udleveret dokumenter til jer.

I klagens afsluttende konklusion skriver I bl.a. om domprovstens fratræden, at:

"Indblikket i de tre klagesager, som alle har relation til det psykiske arbejdsmiljø, indikerer imidlertid, at hendes fratrædelse måske var uønsket. Vi vil ikke udelukke, at [domprovsten] kan have oplevet at stå i den situation at måtte vælge mellem selv at tage sin afsked eller indirekte blive truet med en afskedigelsessag."

I anfører også, at:

"Sagt med Henrik Wigh-Poulsens egne formuleringer har vi ikke brug for en biskop, der anvender den kritisable ledelsesstil, vi har dokumenteret, og vi har brug for at genvinde vor tillid til ham som øverste leder i provstiet.

Vi håber, at Kirkeministeriet vil læse bekymringskrivelsen med samme alvor, som den er skrevet. Sluttelig tillader vi os at opfordre ministeriet til, at

processen med at vælge en ny domprovst sættes i bero, til vores henvendelse er færdigbehandlet.”

Akt nr.: 337466
Side 3

Kirkeministeriet bemærker i relation til jeres ønske om, at processen med at vælge en ny domprovst sætte i bero, at stillingen er slået op med ansøgningsfrist den 13. november 2023.

III. Centrale regler

III.A. Biskoppers ledelsesret i forhold til stiftets præster og provster

Biskoppens kompetence over for præster og provster udspringer bl.a. af den stadig gældende bestemmelse i [Danske Lov](#) 2-17-1, hvorefter biskoppen ”skal have alle Provster, Præster [...] under sig, og holde dem til at gøre deres Embede og see til, at alting gaar skikkeligen og ret til”.

Kirkeministeriet er ansættelsesmyndighed for folkekirkens præster, provster og biskopper, og Kirkeministeriet er ressortmyndighed for bl.a. [lov om ansættelse i stillinger i folkekirken mv.](#), der bl.a. indeholder regler for ansættelse af præster og provster. De nærmere regler og procedurer for ansættelse af præster og provster er bl.a. udmøntet i [bekendtgørelse nr. 1315 af 21. november 2013 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præste- og provstestillinger m.m.](#)

Biskoppen varetager på den baggrund og inden for disse rammer arbejdsgiverbeføjelser over for stiftets præster og provster på bemyndigelse af Kirkeministeriet, og biskoppen udøver således i vidt omfang ledelsesretten i forhold til stiftets præster og provster på Kirkeministeriets vegne.

Ledelsesretten er en almindelig retsgrundsætning, som allerede blev fastslået i den første hovedaftale mellem arbejdsmarkedets parter – septemberforliget i 1899 – der fastslår, at arbejdsgiveren har retten til at lede og fordele arbejdet, jf. [afsnit 4.8.1](#) i Medarbejder- og Kompetencestyrelsens Personale Administrativ Vejledning (PAV).

Begrænsninger i ledelsesretten kan følge af lovgivning, overenskomster og aftaler. Men inden for disse begrænsninger indebærer udøvelsen af ledelsesretten et meget betydeligt skøn.

At biskopperne udøver ledelsesretten over stiftets præster og provster er både generelt antaget i den juridiske litteratur, jf. bl.a. Steffen Brunés: ”Folkekirkens personale”, 3. udgave, Nyt Juridisk Forlag, 2014, s. 29 og s. 61, og konkret udmøntet i en række administrative forskrifter fra Kirkeministeriet.

Blandt administrative forskrifter, som konkret delegerer beføjelser og ledelsesret til biskopper i forhold til stiftets præster og provster, kan nævnes:

- Kirkeministeriets [cirkulære af 23. oktober 2006 om oprettelse, ændring og nedlæggelse af pastorater mv.](#), hvormed biskoppen blandt andet gives kompetence til at tilrettelægge pastoratstrukturen.
- Kirkeministeriet [bekendtgørelse nr. 53 af 16. januar 2008 om afsked af visse præster](#), hvormed biskoppen blandt andet bemyndiges til at foretage afsked efter ansøgning af præster.

- [Kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 15. marts 2005 om visse ændringer af administrationen af præsters løn- og ansættelsesvilkår](#), hvoraf det blandt andet fremgår at biskoppen i første instans behandler disciplinærsager mod præster, såfremt den disciplinære afgørelse på forhånd må forventes ikke at overstige advarsel, irrettesættelse eller bøde på indtil 1/25 månedsløn.

Akt nr.: 337466

Side 4

Biskoppens ledelsesret omfatter også sædvanlig instruktionsbeføjelse samt embedspligter såsom arbejdspligt, lydighedspligt og tavshedspligt. Provster og præster har således pligt til at indrette sig efter (lovlige) tjenstlige pålæg og afgørelser fra biskoppen, uanset om de er enige i disse pålæg og afgørelser eller ej.

Spørgsmålet om de enkelte præste- og provstestillingers nærmere indhold, ligger som udgangspunkt inden for ledelsesretten, som konkret udøves af biskoppen. Ændringer i en præstestillings konkrete stillingsindhold kan ske med hjemmel i tjenstemandslovens § 42, hvorefter en tjenestemand i folkekirken har pligt til at underkaste sig sådanne forandringer i sine tjensteforretningers og ansættelsesområdes omfang og beskaffenhed, der ikke ændrer tjenestens karakter, og som ikke medfører, at stillingen ikke længere kan anses for passende for den pågældende.

Endvidere kan oprettelse, ændring og nedlæggelse af pastorater i stiftet foretages af biskoppen efter høring af de berørte menighedsråd og præster, jf. § 1, stk. 1, i Kirkeministeriets cirkulære af 23. oktober 2006 om oprettelse, ændring og nedlæggelse af pastorater, fastsættelse af pastoratsnavne samt om oprettelse og nedlæggelse af præstestillinger. Ifølge cirkulærets § 2, stk. 1, kan biskoppen foretage oprettelse og ændring af præstestillinger efter høring af de berørte menighedsråd og præster. En flytning af en allerede ansat præst kan tilsvarende ske under forudsætning af, at det modtagende menighedsråds kaldsret respekteres i henhold til de gældende procedurer herfor, jf. bl.a. princippet i bekendtgørelse af 21. november 2013 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præste- og provstestillinger m.m.

Det falder også inden for biskoppens ledelsesret at overføre tilsynet med en præst til en anden provst, hvis der foreligger en saglig årsag, jf. også tjenstemandslovens § 42.

Sagt på en anden måde har biskoppen en pligt til at få stiftet til at fungere, og ledelsesretten i forhold til stiftets præster og provster er et redskab hertil, inden for rammerne af et betydeligt skøn.

III.B. Arbejdsgiveres adgang til at indkalde ansatte til tjenstlig samtale

Tjenstlige samtaler er bl.a. omtalt i PAV [kapitel 29.2.2.4](#) og [kapitel 31.5.1.1](#).

Heraf fremgår det bl.a., at en tjenstlig samtale almindeligvis er en samtale mellem en ansat og dennes chef om spørgsmål af tjenstlig karakter, typisk om problemer med den ansattes udførelse af arbejdet.

Den ansatte kan medbringe en bisidder til samtalen. Bisidderen kan være tilsidsrepræsentanten, en kollega eller en tredje person. Det er op til den ansatte at afgøre, om vedkommende ønsker at gøre brug af denne ret.

Det anføres i PAV, kapitel 31.5.1.1, at arbejdsgiveren bør anvende samtalen til dels at påtale de utilfredsstillende forhold, dels at forsøge at afdække årsagen til problemet, herunder om der foreligger undskyldelige omstændigheder.

Under samtalen kan det endvidere – afhængig af forholdets karakter – være hensigtsmæssigt, at arbejdsgiveren præciserer over for den ansatte, hvornår der forventes at være rettet op på de konkrete forhold. Efter omstændighederne kan dette kræves øjeblikkeligt, der kan fastsættes en dato for en opfølgningssamtale, eller der kan udarbejdes en opfølgende handlingsplan.

Det vil oftest være fornuftigt at udarbejde et referat af mødet, som den ansatte enten tiltræder indholdet af eller – som minimum – modtager i kopi.

Kommer der under samtalen nye oplysninger frem, kan det være relevant – og muligvis påkrævet – at foretage en yderligere afdækning af sagen for at sikre et fuldstændigt overblik.

Der kan i forbindelse med en sådan samtale fremsættes "tjenstlige tilkendegivelser", herunder henstillinger og påmindelser mv.

Det fremgår af omtalen i PAV kapitel 29.2.2.4, at en sådan samtale – herunder en eventuel tjenstlig tilkendegivelse – ikke har karakter af et disciplinært skridt i forhold til den ansatte, men at det efter omstændighederne kan vise sig nødvendigt at følge op på samtalen ved at indlede disciplinærfølgning.

III.C. Inddragelse af ikke-parter og aktindsigt i personalesager

En part i en sag skal have en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens afgørelse. Sagsparter kendetegnes ofte ved, at de er afgørelsens adressat, og/eller at de er tillagt en selvstændig adgang til at påklage afgørelsen.

En offentligt ansat er part i sin egen ansættelsessag, og har som sådan ret til inddragelse og indsigt i sin egen personalesag efter almindelige forvaltningsretlige og ansættelsesretlige regler herom, jf. bl.a. [forvaltningsloven](#) og [tjenestemandsløven](#).

En part kan, jf. forvaltningslovens § 8, stk. 1, på ethvert tidspunkt af sagens behandling lade sig repræsentere eller bistå af andre. En partsrepræsentant skal kunne dokumentere, at vedkommende repræsenterer parten, f.eks. ved at fremvise en fuldmagt fra den pågældende part.

En provst er således part i sin egen personalesag. Derimod har f.eks. provstiets menighedsråd, menighedsrådsmedlemmer eller præster ikke selvstændig partstatus i provstens personalesag, da de ikke er i besiddelse af den nødvendige væsentlige, individuelle og retlige interesse. Det gælder også, uanset om de pågældende selv er af den opfattelse, f.eks. med henvisning til, at de mister en samarbejdspartner som provstikontor, provstiuvalg eller menighedsråd etc.

Det fremgår endvidere af [offentlighedslovens](#) § 21, stk. 1, at retten til aktindsigt ikke omfatter sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste, og det fremgår af § 21, stk. 2, at retten til aktindsigt heller ikke omfatter andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste, jf. i øvrigt [Justitsministeriets vejledning af 19. december 2013 om lov om offentlighed i forvaltningen](#).

Oplysninger om f.eks. samarbejdsproblemer, klager, afholdelse af tjenstlige samtaler, aftaler om afsked mv. for offentligt ansatte, vil høre hjemme på personalesagerne for de pågældende. Med henvisning til offentlighedslovens § 21, stk. 2, følger det dermed, at retten til aktindsigt ikke omfatter eventuelle oplysninger vedrørende sådanne forhold.

Også baggrund og indhold af aftaler om frivillig fratræden vil som udgangspunkt være omfattet af den undtagelse fra retten til aktindsigt, som knytter sig til personalesager. Det kan i forhold til aftaler om fratræden generelt oplyses, at indgåelse af aftaler mellem arbejdsgiver og ansat, herunder om fratræden, forudsætter, at aftalens parter alle er enige om aftalens indhold.

De respektive bevæggrunde for at indgå en aftale om fratræden kan meget vel veksle parterne imellem, ligesom det også er muligt, at aftalens indhold er udtryk for et kompromis. Det er i så fald et kompromis, som parterne er enige om at anse som så fordelagtigt, at de er villige til at indgå en aftale herom, typisk fordi alternativet til en aftaleindgåelse i den konkrete situation vurderes at være mindre attraktivt.

Heraf følger også, at hvis en part ikke ønsker at tiltræde indholdet af et fremsat aftaleudkast – f.eks. fordi parten (evt. efter rådgivning fra en bisidder) ikke finder aftaleudkastet tilstrækkeligt fordelagtigt – så kan parten frit undlade at indgå en aftale.

I PAV er der i [kapitel 31.9](#) bl.a. anført følgende om aftalt fratræden:

”En aftale om fratræden er *ikke* en uansøgt afskedigelse. [...]

En aftale om fratræden er ikke omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbe- greb. Forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse mv. gælder så- ledes ikke i sager om aftalt fratræden, og en aftale kan ikke anfægtes med henvisning til, at der i forløbet er tilsidesat forvaltningsprocessuelle for- skrifter, jf. UfR 2005.616 H og UfR 2005.622 H.

De almindelige forvaltningsretlige principper om saglighed og lighedsgrund- sætningen, se herom i PAV kap. 9, må derimod antages at gælde også i sager om aftalt fratræden.

De ansættelsesretlige regler i tjenstemandslovgivningen og overenskom- sterne mv. finder ligeledes anvendelse.

Den ansatte er part i en aftale om fratræden. Den ansatte kan lade sig repræ- sentere eller bistå af en faglig organisation, en advokat eller andre i forbin- delse med indgåelse af en aftale om fratræden.”

III.D. Forhandlingsberettigede organisationers og præsters tillidsrepræsentan- ters rolle

I henhold til tjenstemandsloven udøves forhandlingsretten for tjenstemænd gennem de fire centralorganisationer, der er parter i [hovedaftalen af 1969](#).

Det fremgår bl.a. af PAV [kapitel 2.2.1](#), at de fire centralorganisationer hver især repræsenterer en række tilsluttede organisationer. Centralorganisationerne har i henhold til tjenstemandslovens § 49 forhandlingsretten for samtlige

tjenestemænd, uanset om de er medlemmer af en organisation, der er tilsluttet en centralorganisation.

Centralorganisationerne har i en række tilfælde bemyndiget de tilsluttede organisationer til selv at forhandle.

En af de fire centralorganisationer er Akademikerne, som har Den danske Præsteforening som en af sine tilsluttede organisationer.

Folkekirkens præster er ikke omfattet af de statslige regler om tillidsrepræsentanter i Skatteministeriets [cirkulære af 8. december 2021 om tillidsrepræsentanter i staten mv.](#) (tillidsrepræsentantaftalen), jf. tillidsrepræsentantaftalens § 1, stk. 2, samt PAV [kapitel 6.2.](#)

I stedet er folkekirkens præster omfattet af reglerne i Kirkeministeriets [cirkulære af 7. august 2006 om en tillidsmandsordning for præster.](#)

Det følger af cirkulærets § 2, stk. 1, at tillidsrepræsentanter for præster vælges provstivis af og blandt provstiets præster ansat som hhv. tjenestemænd eller i henhold til overenskomst for akademikere i staten. Provster deltager ikke i valget og kan ikke vælges til tillidsrepræsentanter.

Cirkulæret fastslår i § 3, at tillidsrepræsentanten varetager sit hverv under ansvar for Den danske Præsteforening, samt at tillidsrepræsentanten som talsmand for præsterne i provstiet skal gøre sit bedste for at fremme og vedligeholde gode samarbejdsforhold mellem præsterne indbyrdes og mellem præsterne og menighedsrådene, provsten og biskoppen med henblik på samtidig at sikre den bedst mulige varetagelse af det præstelige arbejde i provstiet.

Desuden fremgår det af cirkulærets § 4, stk. 1, at tillidsrepræsentanten – som talsmand for provstiets præster – over for provsten og biskoppen kan forelægge forslag, henstillinger og klager fra præsterne samt optage forhandlinger med biskoppen, provsten og menighedsrådene om lokale spørgsmål.

III.E. Betydning af erklæringer om manglende tillid til en biskop

Biskopper i folkekirken ansættes som tjenestemænd ved kongelig udnævnelse, efter at der har været afholdt bispevalg i stiftet, jf. reglerne herom i bl.a. [lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. juni 2007 om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.](#)

Kirkeministeriet er ansættelsesmyndighed for biskopperne, ligesom ministeriet også er ansættelsesmyndighed for folkekirkens præster og provster, jf. afsnit III.B. ovenfor.

Bispevalget er ikke et politisk valg – ligesom valget og ansættelsen af en præst i et pastorat eller af en provst i et provsti heller ikke er det – men en særlig lovreguleret udvælgelses- og ansættelsesprocedure, som skal følges i forbindelse med besættelse af et ledigt bispeembede.

En biskops virke som biskop hviler med andre ord ikke på et politisk mandat, som kan trækkes tilbage ved et mistillidsvotum eller lignende fra menighedsråd eller præster i stiftet, eller fra anden side i øvrigt, herunder ansatte medarbejdere i folkekirken. At en biskop vælges for hele sin embedstid og i sit tilsyn

og embedsførelse i øvrigt er uafhængig af stiftets menigheder, er også fastslået i den juridiske litteratur, jf. Preben Espersen: "Kirkeret, Almindelig del", 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1999, s. 97.

I kraft af deres virke som offentligt ansatte/offentlige myndigheder, har hverken menighedsråd, præster, kirkefunktionærer eller andre (herunder enkeltmedlemmer af) folkekirkelige myndigheder i øvrigt hjemmel til at undslå sig fra at opfylde deres forpligtelser, såsom at medvirke ved opgaver, hvor deres deltagelse er foreskrevet i f.eks. lov eller bekendtgørelse mv.

IV. Kirkeministeriets vurdering af klagepunkterne

Jeres klage vedrører biskoppens ledelsesstil og håndtering af en række konkrete klager over domprovsten i Aarhus Domprovsti samt jeres antagelse om, at domprovstens fratræden måske ikke var frivillig.

Som nævnt ovenfor oplyste domprovsten i en mail af 28. april 2023 en større kreds af modtagere om, at hun havde besluttet at opsiges sin stilling som domprovst, og at hun havde aftalt med stiftet, at hendes sidste arbejdsdag var den 30. april 2023.

Med henvisning til afsnit III.C. ovenfor, er det Kirkeministeriets opfattelse, at hverken I, eller de øvrige personer som anføres i bilag 1 til jeres klage, er i besiddelse af den fornødne væsentlige, individuelle, retlige interesse til at kunne anses for parter i domprovstens personalesag.

Ministeriet konstaterer i den forbindelse også, at I selv gør opmærksom på, at domprovsten ikke på nogen måde har bidraget til klagen, og heller ikke har videregivet informationer eller udleveret dokumenter til jer.

Da I ikke er parter i domprovstens personalesag og ikke repræsenterer domprovsten, har I derfor ikke adgang til de nærmere omstændigheder i domprovstens aftale med stiftet.

I rejser ikke desto mindre i jeres klage en række konkrete spørgsmål ved biskoppens udøvelse af de beføjelser og den ledelsesret over for domprovsten, som følger af bispeembedet, og som Kirkeministeriet har fundet det relevant at forholde sig til i denne afgørelse.

IV.A. Klage over biskoppens indkaldelse af domprovsten til tjenstlig samtale den 11. oktober 2022 som følge af dennes angivelige omtale af en navngiven præsts ansættelsesforhold i andres påhør

I jeres klage skriver I bl.a., at Præsteforeningen den 14. september 2022 opfordrede biskoppen til:

"[...] at gå ind i en sag om en navngiven sognepræsts [A] arbejdsmiljø. [...] Opfordringen var foranlediget af domprovstiets tillidsrepræsentant, der havde oplyst til Præsteforeningen, at han var blevet kontaktet af flere præster i domprovstiet, som havde "beklaget en samtale, de havde overhørt i det offentlige rum."

Efter det oplyste fandt samtalen sted under en bustur til Holland. Under samtalen mellem domprovsten og en præst omtalt som B, blev præst A omtalt som en besværlig kollega, som skulle ud af embedet, hvorefter B skulle overtage det.

Akt nr.: 337466
Side 9

Biskoppen indkaldte domprovsten til en tjenstlig samtale. Denne fandt sted den 11. oktober 2022, og domprovsten deltog sammen med en bisidder. I anfører bl.a., at domprovsten ikke kunne:

"[...] genkende Præsteforeningens brev, som hun oplevede som konstrueret og grebet ud af luften. Hertil bemærkede biskoppen, at "det er tillidsrepræsentanten, der har rettet henvendelse til Præsteforeningen, og at det er et alvorligt brev fra Præsteforeningen, som "må formodes at have sikret sig", at der er hold i anklagerne." En officiel henvendelse fra Præsteforeningen gjorde indtryk."

I jeres kommentar til hændelsesforløbet anfører I bl.a., at:

"[...] Denne episode [...] burde i sig selv hverken kunne udløse en tjenstlig samtale, som er en disciplinær foranstaltning, eller en biskoppelig reprimande om at ændre adfærd."

I jeres afsluttende konklusion i jeres klage sammenfatter I jeres kritik af biskoppen således:

"I den første klage strider sagsbehandlingen mod alle principper i god retspleje. Selv om domprovsten forud for og under den tjenstlige samtale afviste "de alvorlige beskyldninger" (biskoppens formulering), præsteforeningen havde rejst mod hende ved tillidsrepræsentanten, som viderebragte anden-håndsuplysninger fra unavngivne præster, hvis identitet blev hemmeligholdt, iværksatte biskoppen ikke nogen undersøgelse, men tillagde disse anonyme andenhåndsuplysninger stor betydning, da han antog, at præsteforeningen måtte formodes at have sikret sig, at der var hold i anklagerne. Domprovsten måtte opleve at blive udsat for, at biskoppen med henvisning til dekorumkravet i tjenstemandslovens § 10 i betydelig grad betvivlede hendes ledelsesmæssige kompetencer på et for hende konstrueret grundlag."

I sit hørings svar af 9. august 2023 oplyser biskoppen bl.a.:

"Jeg vil her gerne gøre opmærksom på, at jeg altid foretager en konkret vurdering af sagen, når jeg modtager en klage over en præst eller en provst. I mange klagesager anmoder jeg i første omgang alene om en skriftlig udtalelse fra den indklagede part, idet jeg samtidig anmoder om, at udtalelsen sendes til mig via provsten. Som oftest kan en klage afsluttes på et skriftligt grundlag efter at have forelagt præstens og provstens udtalelse for klageren."

Om sin behandling i den konkrete sag, oplyser biskoppen, at det var:

"[...] min vurdering, at en tjenstlig samtale med [domprovsten] var nødvendig henset til, at henvendelsen med de alvorlige anklager kom fra Præsteforeningen og henset til, at domprovsten er tæt på bispeembedet og er stedfortræder for mig."

Det var således også min vurdering, at der på baggrund af præsteforeningens henvendelse, sognepræst [A] [...] og [domprovstens] mail til mig forud for den tjenstlige samtale, var et fuldt tilstrækkelig grundlag for at indkalde til en tjenstlig samtale, som i sig selv er en del af officialprincippet. Jeg lagde endvidere særlig vægt på, at [domprovsten] i den fremsendte mail til mig, havde erkendt at være fremkommet med nogle uheldige udtalelser og jeg fandt derfor ikke grundlag for at foretage yderligere undersøgelser i sagen.”

Kirkeministeriet konstaterer indledningsvis, at biskoppen på Kirkeministeriets vegne i vidt omfang udøver ledelsesretten i forhold til domprovsten, jf. afsnit III.A. ovenfor, og at biskoppen har mulighed for at indkalde denne til en tjenstlig samtale, jf. afsnit III.B. ovenfor.

Ledelsesretten indebærer et betydeligt skøn, men skal naturligvis udøves i henhold til de ansættelsesretlige regler og i henhold til almindelige forvaltningsretlige regler, herunder skal en indkaldelse til en tjenstlig samtale ske på et sagligt grundlag.

Kirkeministeriet noterer sig, at biskoppen havde modtaget en henvendelse fra en forhandlingsberettiget organisation (Den danske Præsteforening), som indeholdt en klage over domprovstens adfærd. Ministeriet noterer sig endvidere, at biskoppen i sit hørings svar oplyser, at indkaldelsen af domprovsten til den tjenstlige samtale skete på baggrund af en konkret vurdering af bl.a. henvendelsens alvor og domprovstens centrale position.

Kirkeministeriet finder på den baggrund, at biskoppen havde sagligt grundlag for at indkalde domprovsten til en tjenstlig samtale.

Kirkeministeriet bemærker i den forbindelse, at det er i overensstemmelse med de ansættelsesretlige regler – og efter ministeriets erfaring også almindeligt forekommende i praksis – at en tillidsrepræsentant for præster kan vælge ikke at oplyse identiteten på den eller de præster, der er årsag til tillidsrepræsentantens forelæggelse af en klage over en provsts adfærd. Det er således ministeriets opfattelse, at det i en sådan situation ikke er en forudsætning for at indkalde til en tjenstlig samtale, at biskoppen kender identiteten på den eller de præster, som over for tillidsrepræsentanten har bragt en klage over en provsts adfærd på bane. Kirkeministeriet noterer sig i øvrigt biskoppens oplysning om, at domprovsten inden afholdelsen af den tjenstlige samtale havde erkendt at være fremkommet med nogle uheldige udtalelser.

Kirkeministeriet bemærker i øvrigt, at en tjenstlig samtale – herunder en eventuel tjenstlig tilkendegivelse – ikke har karakter af et disciplinært skridt i forhold til den ansatte, men kan have til formål at afdække årsagen til problemet, herunder om der foreligger undskyldelige omstændigheder, jf. afsnit III.B. ovenfor.

Kirkeministeriet bemærker endelig, at en tjenstlig samtale er et ansættelsesretligt skridt og ikke et led i en retssag, og at det således ikke er relevant at henviser til retsplejeregler, som det sker i jeres klage.

IV.B. Klage over biskoppens indkaldelse af domprovsten til tjenstlig samtale den 24. januar 2023 som følge af to klager over domprovstens angivelige

beskyldninger mod en præst og et menighedsrådsmedlem om uacceptabel adfærd over for to andre præster

Den 28. oktober 2022 modtog biskoppen en klage over domprovsten fra Den danske Præsteforening. Foreningen oplyste, at et af deres medlemmer, som er præst i Aarhus Domprovsti, havde henvendt sig, da præsten var blevet bekendt med, at domprovsten telefonisk havde kontakttet menighedsrådsformanden i præstens sogn. Under samtalen havde domprovsten angiveligt sagt, at bl.a. præsten skulle have en nærmere beskrevet uacceptabel adfærd over for fire kolleger. Foreningen oplyser bl.a., at:

”Sagen stiller [præsten] i meget vanskelig situation, hvor hans adfærd og forhold til kollegerne problematiseres. Han [...] kan ikke tage til genmæle, ligesom han må leve med skæve blikke. Han kan i øvrigt ikke genkende, at han skulle [udvise den nærmere beskrevne uacceptable adfærd over for kolleger], som han selv oplever at have et fint kollegialt forhold til.”

Den 31. oktober 2022 modtog biskoppen desuden et brev fra de valgte medlemmer af den ovennævnte præsts menighedsråd. I brevet henvises bl.a. til et tidligere brev af 19. september 2022 fra menighedsrådet til biskoppen:

”I vores brev af den 19. september 2022 står:
Høringsbrevet var desuden ledsaget af et telefonopkald fra domprovsten. Under opkaldet fremlagde hun påstande om, at to navngivne medlemmer af menighedsrådet, hvoraf den ene er præst, skulle have udsat de to præster, der nævnes i skrivelsen, for [uacceptabel adfærd].”

Menighedsrådsmedlemmerne anfører videre, at sådanne anklager kan:

”[...] helt konkret give unødige samarbejds-mæssige udfordringer på arbejdspladsen [..., og derfor] imødeser menighedsrådet en konkret handlingsplan i forhold til ovenstående skitserede alvorlige sag.”

På baggrund af de to henvendelser af 28. oktober 2023 og 31. oktober 2023 skrev biskoppen til domprovsten ved brev af 31. oktober 2023:

”Jeg har modtaget de vedhæftede breve fra den 28. oktober 2022 [...] og fra den 31. oktober 2023 [...].

Jeg er naturligvis dybt bekymret for, at der nu igen ligger to henvendelser på mit bord, som [...] omhandler din ledelsesstil.

Bekymringen er nu igen, hvordan du leder generelt. [...]

Jeg både kan og bør gribe ind, hvis en præst eller en provst deltager i samarbejdsvanskeligheder og belaster arbejdsklimaet.

Du skal naturligvis have mulighed for at kommentere på henvendelserne, men jeg kan oplyse dig om, at jeg i første omgang vil tage en drøftelse med formanden for [NN] Sogns Menighedsråd om arbejdsmiljøet i [NN Sogn] og henvendelse af 31. oktober 2023. Herefter vil jeg indkalde dig til en tjenstlig samtale. Jeg vender tilbage med en dato.

[...]

Det står dig frit for at kommentere forud for samtalen.”

I jeres klage af 23. juni 2023 sammenfatter I jeres kritik af biskoppens håndtering af henvendelserne fra Præsteforeningen og fra medlemmerne af det pågældende sogns menighedsråd således:

Akt nr.: 337466
Side 12

”[...] biskoppens sagsbehandling [er] præget af ensidig partiskhed over for klagerne, idet han i sit varsel om tjenstlig samtale – alene på grundlag af klagerne – meddelte domprovsten, at han bl.a. betvivlede hendes ledelsesmæssige kompetence til at løse arbejdsmiljøproblemer.”

Kirkeministeriet konstaterer, at biskoppen begrundede indkaldelsen til den tjenstlige samtale med hans ansvar for at gribe ind, hvis en præst eller provst bidrager til samarbejdsvanskeligheder og belaster arbejdsklimaet.

Ministeriet konstaterer videre, at biskoppen som grundlag for denne vurdering havde modtaget to klager fra henholdsvis Præsteforeningen og de valgte medlemmer af det pågældende menighedsråd. Det fremgår herudover af biskoppens høringsvar af 9. august 2023, at han også havde modtaget en henvendelse fra et provstiudvalgsmedlem, og at han foretog en konkret vurdering af sagen.

På den baggrund, og med henvisning til afsnit III.B. ovenfor, finder Kirkeministeriet, at biskoppen har haft et sagligt grundlag for at indkalde domprovsten til en tjenstlig samtale.

Denne tjenstlige samtale blev afholdt den 24. januar 2023, og af referatet fra samtalen kan man se, at domprovsten deltog med en bisidder.

Det fremgår desuden af referatet, at:

”Biskoppen indledte med at gøre opmærksom på, at formålet med mødet var at finde en vej videre.

[...]

Biskoppen oplyste, at henvendelserne vedrører [domprovstens] ledelsesmæssige ageren, og de giver anledning til en tjenstlig samtale. [...]

I sagen fra [NN Sogn] har hun draget sine egne konklusioner om [en præst og fire kolleger] og fremsætter dem som anklager overfor menighedsrådets formand. [...]

[Domprovsten] oplyste, at hun har begået fejl og fået stor læring heraf, og at det ikke vil gentage sig.

[...]

Biskoppen oplyste, at det er godt at høre det fremlagte. Han vil gerne komme videre og se på hvordan de kan klinke skårene og samle op. Også i forhold til det videre samarbejde.

[...]

Der var enighed om at se fremad [...].

Biskoppen takkede afslutningsvis for samtalen og oplyste, at han efter sin orlov er klar til samarbejdet.”

Kirkeministeriet konstaterer, at biskoppen under den tjenstlige samtale – og i den fremlagte korrespondance med domprovsten forud for samtalen – både har signaleret vilje til at lytte til domprovsten, og har vist vilje til nærmere at undersøge forholdene om arbejdsmiljøet ved det pågældende sogn forud for samtalen med domprovsten. Det fremgår endvidere af referatet, at der var enighed mellem biskop og domprovst om at se fremad.

På baggrund af det fremlagte materiale finder Kirkeministeriet ikke, at biskoppens sagsbehandling har været præget af ensidig partiskhed til skade for domprovsten.

IV.C. Klage over biskoppens manglende inddragelse af provstiudvalgsmedlemmer i forbindelse med en flytning af to præsters sognetilknytning

I jeres klage anfører I desuden:

”Endvidere afviste biskoppen at mødes med fire provstiudvalgsmedlemmer, der ønskede at drøfte flytningen af to præster og domprovstens arbejdsglæde med ham.”

Biskoppen oplyser herom i sit høringssvar af 9. august 2023 bl.a.:

”Jeg må erkende, at jeg ikke i detaljen husker samtalerne [med et provstiudvalgsmedlem] den 3. november 2022, så [oplysningerne i provstiudvalgsmedlemmets] notater er givet korrekte.

Det fremgår af bekymringsskrivelsen, at de ville tale med mig om flytningen af to præster fra [NN] Sogn til et andet sogn i domprovstiet og om provstens arbejdsglæde.

Jeg kan forestille mig, at jeg har undladt at holde møde med provstiudvalgsmedlemmerne om de to nævnte forhold, da der er tale om sager, som ikke direkte falder under provstiudvalgets kompetenceområde og jeg har ikke ønsket at drøfte [domprovstens] arbejdsglæde med dem uden hendes tilstedeværelse.

Efterfølgende skrev de 4 provstiudvalgsmedlemmer den 16. november 2022 til mig og takkede for flytningen af de to præstestillinger [...].”

Kirkeministeriet konstaterer, at ændring af pastorater foretages af biskoppen, efter høring af de berørte menighedsråd og præster, jf. nærmere herom i afsnit III.A ovenfor. Der er imidlertid ikke noget tilsvarende krav om, at provstiudvalg skal inddrages i en sådan forudgående høring.

Kirkeministeriet er derfor enig med biskoppen i, at en evt. flytning af præster fra et sogn til et andet ikke er et anliggende, som biskoppen på forhånd skal drøfte med medlemmer af domprovstiudvalget.

Kirkeministeriet finder derfor ikke anledning til at kritisere, at biskoppen undlod at drøfte spørgsmålet om to præsters mulige flytning til et andet sogn med de fire provstiudvalgsmedlemmer.

IV.D. Klage over biskoppens behandling af en fælles klage over domprovsten fra menighedsrådsformænd og præster i tre menighedsråd den 29. marts 2023 uden forudgående undersøgelse af, om klagen havde opbakning fra de pågældende menighedsråd

Biskoppen modtog den 29. marts 2023 en klage over domprovsten fra menighedsrådsformænd og præster i tre menighedsråd (bilag 9 i jeres klage). Det fremgår bl.a. af klagen, at:

”Det er usædvanligt – går jeg ud fra – at menighedsrådsmedlemmer og præster retter en sådan henvendelse sammen. Det understreger alvoren. Når vi er gået sammen om at kontakte dig som biskop, skyldes det en fælles oplevelse af, at der i Domprovstiet er mistrivsel og splittelse.”

Biskoppen udbad sig den 30. marts 2023 en redegørelse fra domprovsten med hendes vurdering af situationen i domprovstiet. Biskoppen anførte bl.a. følgende:

”Det er selvfølgelig alvorligt, når præster og menighedsrådsmedlemmer på denne måde går sammen om at henvende sig til mig og jeg ser med stor alvor på sagen.

Jeg har derfor inviteret ovennævnte personer til et møde til den 12. april 2023 kl. 14.30 og jeg vil naturligvis vende tilbage overfor dig efter mødet.

Jeg skal dog anmode dig om at sende mig en redegørelse forud for mødet den 12. april 2023 med din vurdering af situationen i Aarhus Domprovsti.”

Domprovsten afleverede sin redegørelse for det psykiske arbejdsmiljø i domprovstiet den 11. april 2023.

Domprovsten meddelte som tidligere nævnt den 28. april 2023, at hun havde besluttet at opsige sin stilling.

I sammenfatter jeres kritik af biskoppens håndtering af den fælles klage over domprovsten således:

”I den tredje sag påbegyndte biskoppen en realitetsbehandling af en fælles menighedsråds- og præsteklage mod domprovsten uden at undersøge klagens eventuelle opbakning og reelle substans. Klagen var bl.a. underskrevet af tre menighedsrådsformænd, hvoraf den ene havde underskrevet som privatperson; alle tre havde underskrevet, uden at klagen var blevet behandlet af de respektive menighedsråd, hvilket er i strid med menighedsrådslovens § 30, stk. 2. Domprovsten måtte tro, at de samlede menighedsråd stod bag klagen.

Klagepunkterne omhandlede domprovstens [...] adfærd uden dokumentation og dermed substans. Alligevel anmodede biskoppen domprovsten om en redegørelse, som skulle foreligge inden et møde, han havde fastsat med klagerne. Domprovsten måtte forvente at blive indkaldt til en tjenstlig samtale.”

Biskoppen oplyser i sit høringssvar af 9. august 2023 bl.a. følgende:

”Det er korrekt gengivet i bekymringskrivelsen, at jeg den 29. marts 2023 modtog den 3. henvendelse omhandlende [domprovstens] ledelsesstil, hvor det bl.a. blev fremført [...], at hendes adfærd skabte dårligt arbejdsmiljø.

Det er også korrekt, at henvendelsen kom fra 3 menighedsrådsmedlemmer, 3 præster, herunder tillidsrepræsentanten i domprovstiet og en jurist fra Landsforeningen af Menighedsråd.

På baggrund af henvendelsen inviterede jeg til et møde den 12. april 2023 efter at jeg var vendt tilbage fra min studieorlov den 1. april 2023.

Det er korrekt, at jeg ikke spurgte ind til, om de 3 menighedsrådsmedlemmer havde involveret deres respektive menighedsråd i henvendelsen til mig.

Jeg tillod mig at gå ud fra, at menighedsrådsmedlemmerne modtog juridisk rådgivning og vejledning fra Landsforeningen af Menighedsråd i forbindelse med sagen.”

Kirkeministeriet vurderer, at den skriftlige klage fra de tre menighedsrådsformænd, tre præster (herunder tillidsrepræsentanten i domprovstiet) og en medarbejder fra Landsforeningen af Menighedsråd udgør et sagligt grundlag for biskoppens anmodning til domprovsten om en redegørelse.

Det er i den forbindelse ikke afgørende, om underskriverne henvender sig på egne eller menighedsrådenes vegne. Kirkeministeriet finder derfor ikke, at biskoppen har haft grund til at søge afklaret, om menighedsrådsformændene havde opbakning i deres menighedsråd til klagens indhold.

Kirkeministeriet finder desuden, at biskoppens beslutning om at mødes med afsenderne af klagen af 29. marts 2023 og biskoppens anmodning om forud for mødet den 12. april 2023 at modtage en redegørelse fra domprovsten, må anses for velegnede skridt til nærmere at undersøge klagen og dens substans.

Kirkeministeriet konstaterer endvidere, at biskoppen – i forbindelse med sin anmodning til domprovsten om en redegørelse – samtidig oplyser, at han vil vende tilbage til domprovsten efter sit møde med klagerne.

Kirkeministeriet finder derfor ikke anledning til at kritisere biskoppens sagsbehandling af klagen over domprovsten af 29. marts 2023 fra menighedsrådsformænd og præster i tre menighedsråd.

IV.E. Klage over biskoppens mulige rolle i forbindelse med domprovstens fratræden

Som tidligere anført sendte domprovsten den 28. april 2023 en mail til en større kreds af modtagere med oplysning om, at hun havde besluttet at opgive sin stilling som domprovst.

I jeres klage anfører I som en del af jeres konklusion, at:

”Indblikket i de tre klagesager [...] indikerer imidlertid, at hendes fratrædelse måske var uønsket. Vi vil ikke udelukke, at [domprovsten] kan have stået i den ubehagelige situation at måtte vælge mellem selv at tage sin afsked eller indirekte at blive truet med en afskedigelsessag.”

Afsked kan ske som enten uansøgt afsked, ansøgt afsked eller som aftalt fratræden. Kirkeministeriet kan oplyse, at domprovsten ikke er blevet afskediget uansøgt.

Som det fremgår af afsnit III.C ovenfor, forudsætter en aftalt fratræden, at aftalens parter er enige om aftalens indhold.

Det ligger inden for en biskops ledelsesmandat at medvirke til at fremme en anmodning om ansøgt afsked eller en aftalt fratræden for en provst. Kirkeministeriet finder derfor ikke anledning til at foretage sig yderligere i anledning af domprovstens fratræden.

IV.F. Om jeres tillid til biskoppen og reetablering af samarbejdet i provstiet

Som tidligere nævnt fremgår det af jeres klage af 23. juni 2023, at:

”vi har brug for at genvinde vor tillid til [biskop Henrik Wigh-Poulsen] som øverste leder i provstiet.”

Biskoppen oplyser i sit høringssvar af 9. august 2023 bl.a., at:

”Jeg har derfor lige nu et særligt fokus på arbejdsmiljøet i Aarhus Domprovsti, og jeg er ved, sammen med den fungerende domprovst, arbejdsmiljørepræsentanten og tillidsrepræsentanten, at kortlægge og reagere på de tilstedeværende udfordringer. Det er der fuldt fokus på.”

Kirkeministeriet bemærker, at biskoppen i sit tilsyn og embedsførelse i øvrigt er uafhængigt af stiftets menighedsråd, jf. afsnit III.E. ovenfor. Biskoppens virke som biskop hviler med andre ord ikke på et politisk mandat, som kan trækkes tilbage ved et mistillidsvotum eller lignende.

Kirkeministeriet konstaterer, at biskoppen har iværksat en række tiltag for at reetablere samarbejdet og det gode arbejdsmiljø i Aarhus Domprovsti.

Konklusion

Samlet er det ministeriets konklusion, at biskop Henrik Wigh-Poulsen ikke har overskredet sine beføjelser eller sin ledelsesret som biskop i de forhold, som klagen omfatter.

Ministeriet har desuden fundet anledning til at understrege, at biskoppen i sit tilsyn og sin embedsførelse i øvrigt er uafhængig af stiftets menighedsråd. Menighedsrådsmedlemmers eller ansattes eventuelle offentlige mistillidserklæringer eller uenighed i øvrigt med biskoppens lovlige udøvelse af sine beføjelser og sit ledelsesmæssige handlerum har således ingen retlig virkning og giver ikke anledning til nogen ansættelsesmæssig opfølgning fra Kirkeministeriets side. Det skyldes, at bispevalg ikke er et politisk valg, men en særlig lovreguleret udvælgelsesprocedure for besættelse af ledige tjenestemandstillinger som biskop. En biskop er således ikke politisk valgt, men ansat til netop at udøve sine beføjelser i henhold til den kirkelige lovgivning og den af Kirkeministeriet delegerede ledelsesret.

Jeres henvendelse medfører derfor ikke, at Kirkeministeriet finder grundlag eller behov for at foranledige en uvildig undersøgelse af forholdene i forbindelse med biskoppens sagsbehandling eller i forbindelse med domprovstens fratreden.

Akt nr.: 337466

Side 17

Kirkeministeriet foretager sig på den baggrund ikke yderligere i sagen.

Med venlig hilsen

Henrik Vagner
HR-chef

Kopi til:

Biskoppen over Aarhus Stift.